

Không cần chờng mình nhiều, ai cũng thấy Internet mang lại ích lợi rất lớn lao cho thông tin...

đã có biết t thông tin đa i chúng. Có thể ta m kê ra nhng đi u t t đ p và h u ích nh Internet mang lại cho đa i đa số quần chúng, dù sống trong các quốc gia t t do hay các n c bị ha n chế nhiều về m t thông tin.

1. Tính Lợi ích Thực Dư ng: Internet mang lại cho ng i s du ng nhiều ích lợi rất th c tế. Thành ng “cũ ng i m i ta” đã đ c nhng ng i s du ng Internet khai thác triệt để. Không chỉ c ngoa i quốc m i có eBay, ta i Vi t Nam cũng có nhng trang web gi i thi u đồ la c-xoong, “second hand” đã đ c dùng qua nay muốn bán lại. Ngay cả nhng đồ dùng m i, vì lý do “cung-cầu”, nhiều món hàng đã đ c bán rất re , thậm chí cho không ta i nhiều trang Net. Ng i viết có kinh nghiệm mua sách trên Amazon, mô t lần cân mô t cuốn sách trị giá h n 80 đô-la, nếu mua ta i hi u sách còn bị thêm thuế; sau khi lên Amazon tìm kiếm, đã mua đ c với giá “net” chỉ có 5 đô. Đó là m t trong nhi u lợi ích th c tế nh Internet mang lại.

2. Tính Nhanh Chóng: Có nhng thông tin mà tr c ky nguyên Internet, ng i ta pha i mất nhiều thời gian m i nh n đ c thông tin tối thi u. Ngày nay, lên ma ng l i toàn cầu, có nhng chuyên xa y ra c nhng tân đầu đầu, thế mà chỉ trong vòng vài giây đồng hồ, ta có thể biết đ c rõ ràng, lại còn có kèm theo hình ảnh phụ h a. Nếu cho rằng “tấm hình đáng giá ngàn l i” thì qua th t Internet đã góp phần rất lớn. Ng i M i đi đâu xa gần, nếu cần th n có thể lên trang Sigalert để xem đ ng sá thế nào, freeway ra sao, n i nào đang có tai n n đ tránh, rồi đ c chỉ dẫn n i đến bằng quăng đ ng và thời gian ngắn nhất. Ai muốn tìm hi u vấn đề gì, nói chung, có thể lên Google tìm kiếm, chỉ mô t vài thao tác, kết quả đếm hàng ngàn, thậm chí hàng chục ngàn đ a cho đ a thông tin cho ng i cần tìm kiếm.

3. Tính Công Nh t: Tin tức trên Net nh nhanh chóng nh thế, nên việc công nh t cũng rất th ng xuyên. Việc công nh t này đ c th c hi n trên nhng trang web nghiêm túc không chỉ tính theo năm, mà thậm chí tính đến ngày, gi , và t ng phút. Ai đã t ng theo dõi giá cả thi tr ng ch ng khoán, xem kết quả thi đấu thể thao trên Internet đều thấy rõ nhng tin t c đ c trang Web công nh t đến nh thế nào. Bên cạnh nh nhng thống kê mang tính quốc gia, cân công nh t hàng năm, ng i đ c có thể vào Net để xem kết quả mô t vụ án x , xem bị cáo “guilty or not” theo nh toà công bố tính đến t ng giây.

4. Tính Nối Kết: Đoß thông tin trß c kia trên báo, hay nghe tin tß trên radio, viß c liên kết gißa các đài, các hãng thông tấn xem ra lêß thuß c hoàn toàn vào kỹ thuß t và trình độß cuß a ngß i biên tâß p. Ngày nay thì khác xa, viß c nối kết gißa các hãng thông tấn, các kênh truyền hình truyền thanh cung cấp thông tin, cũng nhß nối kết gißa nhßng tôß chß c có chung muß c đích trß thành hết sß c dễ dàng. Đang đoß thông tin về môß t sß kiß n taß i môß t quốc gia A, có thểß nhanh chóng đến quốc gia B đểß xem hß u quaß cuß a viß c xaß y ra taß i A đã aß nh hß ng thế nào trên B, cũng nhß đoß lß ng phaß n ßng cuß a dân chúng cuß a caß hai nß c. Lẽ dĩ nhiên là cân phaß i thông thaß o ngoß i ngß , nhßng chính vì thế mà tin tß c khó biß bß p méo hay thêm bß t vì ta có thểß đối chiếu trên nhiều mß ng thông tin cùng lúc.

5. Tính Phß Câß p - Mß Rß ng: Nhß kỹ thuß t nối kết nhanh chóng, sß mß rôß ng cuß a Internet mang con ngß i trên thế gißi laß i gß n vß i nhau. Viß c liên laß c trß nên dễ dàng. Có nhßng chuyß n tß ng vô cùng bí mß t ß môß t nß i, nhßng nß i khác laß i thấy rõ nhß chuyß n “ban ngày”. Gần nhß không có gì có thểß dấu diß m đß c. Chuyß n linh muß c Nguyễn Văn Lý biß toß án côß ng saß n biß t miß ng, nhiều ngß i taß i Huế chß a biết, thì caß thể gißi đã thấy tấm hình này. Môß t ngß i đã biết là có khảß năng rß t nhiß u ngß i sẽ biết, và biết trong môß t thß i gian thß t ngắn. Môß t lễ hß i đß điß nh tôß chß c ß giáo phß n Thái Bình, Viß t Nam - có thểß giáo dân trong giáo phß n chß a biết hay nghe nói đến - thì khắp nß i trên thế gißi ngß i ta đã có caß chß ng trình cũng nhß biß t đß ng đi nß c bß c, ý điß nh cuß a ban tôß chß c muốn làm gì, nhắm đến điều gì.

6. Tính Khảß Hß u: Môß t ích lß i nß a cuß a Internet có thểß là kết quaß cuß a nhßng tính chất trên, là tính khảß hß u (affordability), ít tß n phí, đß i vß i nhßng ngß i có điß u kiß n và cân thiß t trong công viß c liên hß đß n truyß n thông. (Không kß đß n vß n còn rß t nhiß u nß i trên thế gißi vẫn còn nhiều ngß i khó khăn vß vß t chß t, gißi hß n về “kỹ thuß t” do không biết hoß c không có điß u kiß n tß do sß duß ng computer.) Nhßng so vß i khảß năng và chi phí cân bß ra, thì giá đß sß duß ng Internet là quá reß so vß i chi phí dùng mua báo, mua sách, thuê cable xem truyß n hình. So sánh vß i viß c gß i môß t tß qua đß ng bß u điß n, tính vß tiên tem phaß i traß , thß i gian chß đß i, và khảß năng lá thß có thểß không bao giß đến ngß i nhß n vì bß u điß n rß a bò hoß c vì nhiß u lý do khác quan khác nhß thß i tiß t, giao thông, tại nß n..., thì viß c gß i thß qua đß ng email đß m baß o thß i gian tính, gần nhß 100% thß sẽ đến đß c ngß i nhß n. Ngß i nhß n thß cũng không thểß chối rß ng mình không nhß n thß vì có nhßng hß thống email cho tin hôi báo, và còn cho biß t thß đó đß c mß ra đß c vào ngày giß nào, hoß c email đó bß xoá đi và không hß đß c mß ra xem. Internet còn giúp ngß i ta thông tin không chỉß bằng văn baß n, mà còn bằng âm thanh và hình aß nh. So sánh gißa cuß c nói chuyß n điß n thoaß i bằng hß thống cũ vß a mất nhiều tiền, vß a khó nghe; thì vß i hß thống điß n thoaß i qua Internet, khi đang có cuß c điß n đàm thì cùng lúc ß y hai đß i tß ng vẫn có thểß trao đß i bß ng email (mß t hình thß c cß a chat), vß a xem hình ß nh cß a nhau (nhß webcam) và đồng thß i có thểß nói chuyß n đß c vß i nhiều ngß i trên toàn thế gißi cùng môß t lúc mà hß u nhß không phß i trß mß t lß phí nào khác (ngoài số tiên traß cho điß ch vuß Internet, chi phí thiết biß ban đầu). Thß t là quá reß và gần nhß ai cũng có thểß nếu muốn, đß c biß t taß i các quốc gia tiên tiến!

Nh thế thì k ra Internet chỉ đem đ n toàn thu n i i thôi sao? Xin th a ngay không pha i nh thế. V n luôn có hai m t: Đi u gì dễ dãi cũng sẽ gây nhiều phiền toái nếu la m du ng. Internet đã và đang là nh ng thách đ và đem i nhi u phi n não cho đ c gi mà ít g p pha i khi s du ng nh ng ph ng ti n truyền thông tr c đây. Xin c kê vài đi m sau:

1. Công Khai: Th c ra, công khai là mô t đi u rất tốt và c n thi t, nh ng đối v i nh ng ng i có quan h , v c làm m ám, không lành m nh trong xã h i, gia đình, s làm, mu n b ng bí thông tin thì Internet la i là mô t thách đ cho ho . Nh Internet, không ít văn phòng, c quan, cá nhân đã khám phá ra nh ng âm m u nguy hi m có nguy h i đ n an ninh qu c gia ho c quy n i c a c quan, gia đình. Nh ng m t khác, cũng vì s nhanh chóng và d dàng phát tán thông tin trên m ng mà không ít m t s th t c a cá nhân g i riêng cho nhau i đ c đăng ngay lên Net và chuy n cho r t nhi u ng i trong mailing list c a h (không bi t đã đ c s đ ng thu n c a các tác gi ch a ho c ch ý c a ng i g i mu n đ c cho nhi u ng i bi t qua v c chuy n th /bài vi t c a mình). Đi u t h i h n n a là có nh ng th cá nhân và nh ng đi u c n đ c b o m t ho c đã đ c yêu c u gi kín, nh ng vì lý do nào đó, c trang th và nh ng đi u th m kín nh t đ c ph i bày cho bàn dân thiên h rõ. Có ai theo dõi tin t c trên Net g n đây mà không biết chuy n chu ti ch n c Công Hoà Xã H i Chu Nghĩa Vi t Nam đã tra i ph ng vấn củ a đài CNN, rồi báo Nhân Dân, Tu i Tr bi a đã t thêm câu tra i rằng “Giáo H i Vi t Nam và Vatican đồng tình v i chúng tôi” trong vu x án linh mu c Nguyễn Văn Lý. Nh tính công khai mà chuy n bi a đã t này đ c bàn dân thiên ha biết đến, và làm cho b m t củ a nhà n c cho r ng “dân chu h n m i chế độ dân ch ” to lô nguyên hình. Ng i con trong gia đình ăn nói dối trá còn bi pha t, đến bây gi mô t t báo c a nhà n c trình bày vi nguyên thu qu c gia phát bi u “không đúng s th t” thì còn pha i hi u nh thế nào về chế độ ho c c quan ngôn lu n đó?

2. Gia Ma o: Không có ma ng i truyền thông nào có thể sa n sinh nh ng đi u gia ma o nhanh chóng và d dàng nh Internet. Gia ma o t hàng hoá rao bán, gia ma o t lý li ch ng i giao tiếp, gia ma o đ n công văn giấy t , gi m o c tên và đ a ch ng i g i th . Dễ dàng quá, đâu khó gì khi vẽ v i tô đi m mô t s ki n, mô t con ng i, mô t công trình trên Internet? Hình chu p thì tô đi m thêm bằng các software hình a nh, v i chút hi u bi t v k thu t t o hình và phóng nh, các hình nh s đ c s a ch a t x u thành đ p, t gi a thành tr , và ng c i. M t t m hình v i khuôn m t c a ng i này thân hình c a ng i khác thì nào khó khăn chi. S ki n thì “không nói thành có, ít hoá ra nhiều,” l p đi l p la i trên Internet, và khi có nhi u trang m ng ph bi n, sẽ bi n s ki n t h không thành câu chuy n “hoàn toàn có th c” v các báo đài và Internet đã đăng rồi mà. Còn nói chỉ đ n các văn b n, tin t c đ c c đ ch t các h ng thông t n ngo i qu c, biên t p viên n u mu n v n có th lu c đ ch và c t xén bi n b n tin theo chỉ u kích ch quan mình mu n chuy n t i, vì có m y ai có đi u ki n ho c thì gi đ ki m ch ng và so sánh xem đ kh tín c a b n tin so v i b n tin chính th c. Kha năng dễ dàng gia ma o đã làm cho có nhiều tr ng h p thông tin đ a kết quả d kh c c i, nh chuy n cô gái đôi m i lấy “anh” chồng đã ngoài ba y chu c, chỉ vì hình anh còn quá “jeune”. Mà cái gì nhìn qua hình a nh đều ch ng đ p, cha ông chúng ta ch ng có câu, “đ p khoe xấu che” là gì?

3. Tin Tãc: Tã Gia Ma o đến chôm chi a, thu ng bài hay dùng mô t t ta m go i là “tin tãc” chã ng xa nhau là mấ. Có ng i dùng t này cho bo n “hackers”, là bo n chuyên phá rối các hê thống cung ẽng di ch vu Internet. Trong bài này, ta ta m dùng nó cho nhẽng ng i chuyên “copy”, “đao tin.” Trôm cặp và gia ma o có bà con vớ nhau. Dễ quá, th i buôi vẫn mình, biết s du ng mô t chút computer, “cut&paste” đâu pha i là chuyên khó? B u khí c a truy n thông t i California th i gian gân đây sôi đẽng vì câu chuy n tu n báo VietWeekly “thu ng bài” c a ng i khác trên ma ng talawas và các ma ng khác, rồi không ghi xu t x , đẽng trên báo giấy bán ngon lành. Tác gi ho c các ma ng thông t n s nghĩ sao khi bài vi t c a h đẽ c đẽng t i i trên mô t ma ng khác mà không h ghi xu t x ? “Đi đêm ất sẽ gã p ma.” Th i đ i thông tin toàn câu mà, chuyên gĩ đã lên Net thì hầu nh đều có ng i đo c, rồi ất có ng i “save” vào máy và truyền bá không công, nên sẽ có ng i phát hiẽn chuyên chôm chi a. Viẽ c lấy trôm bài cu a nhau mà không ghi chú vì quá dễ dàng mà la i phôi biến, nên ng i ta không thấy xấu h v vì pha m l ẽng tâm chĩc nghiẽp. Có nhẽng thông tin tôn giáo, cân đẽ c phôi biến và làm điều không công thì còn đ thông c m, chĩ nhẽng viẽ c lấy bài in đem bán thì có lẽ cân xem la i, nhất là đ i vớ nhẽng báo đ i.

4. Phù Phi m: Mô t đã c tính nĩa cu a văn hoá Internet là tính phù phiẽm, nay còn mai mất. Cũng chính vì đ a lên dễ dàng, nên l y xuống cũng không khó. Thông tin cu a Internet vì thế dễ bi coi là “bất kha tin” do hiẽn t ẽng này. Báo chí sách v ẽng ngày x a in sai, thông tin nhâm là l n sau pha i in đĩnh chính, cáo lỗi và rút kinh nghiẽm vớ đẽ c gia . Ngày nay thì khác, nghe tin gĩ, ch a cân biết đũng sai hay kiẽm chĩng, cĩ vôi vã đẽng lên Net trĩc. Nếu lĩ mai đây phát hiẽn sai thì s a la i vài chĩ, thế là xong. Tê h n nĩa, khi l đẽng tin mà g p ph n ẽng ng c chi u ho c th c m c c a đẽ c gi , ho c bài vi t không th s a chĩa thì c lấy hã n bài xuống, thế là ch ng có ai đĩ t v n đ . Làm nh thế vô hình trung thông tin trên Net bi mất tính đĩng tin câ y (reliability). Mà chuyên này có l khó khắc phu c đẽ c, nhất là đ i vớ nhẽng trang web có các thông tin “th ẽng vàng ha cãm,” khi không có mô t Ban hay chí ít là mô t cá nhân biên tâ p có trình đĩ chuyên nghiẽp và đ o đẽ c đĩ duy t xét các bài v , tin t c trĩ c khi đ a lên m ẽng. Có th vì tính cĩp th i và cĩn nhi u thông tin, các trang web hi n nay ta o đĩ u kiĩn cho nhi u ng i nhi u n i cĩng tác và tĩ ý đ a bài lên, nên thi u v ẽng m t đẽ c hĩng chu đao c a trang web. Làm báo giấy cũng vẫn có trĩng hĩp bi “hố”, nh ng vớ th i buôi “digital” này thì lỗi lĩm nh thế vấp pha m nhiẽu lĩn h n. Tính phù phiẽm do đó càng bẽ c lĩ rõ ràng h n.

Qua nhẽng nhĩn xét thuĩn nghiĩ ch ẽng trên, chúng ta có thể rút ra bài ho c gĩ về văn hoá Internet? Các tũ chĩc cĩ quan truyền thông, các webmaster khi nhĩn đĩẽn đẽ c u và khuyết đĩẽm cu a Internet, là nh ng ng i đang làm nh ng m c vĩ trong Giáo Hĩ liên quan đĩn truy n thông Kitô giáo, thi t nghĩ vấn đề đao đĩc (ethics) cu a ng i tĩn h u và cu a ng i làm truyền thông cĩn đẽ c đĩ t ra cách nghiẽm chĩnh. Hĩn nĩa, linh đao (spirituality) cu a nhẽng ng i làm công viẽ c quan tro ẽng này cũng cân đẽ c đao tĩo và th c hành. Trách nhiĩm phôi biến tin tĩc Hĩi Thĩnh và rao gia ẽng Lĩi Chúa là mô t, đó là nghiẽm vu hàng đầu cu a Giáo Hĩi, cũng nh cu a các tĩn hĩu, tĩ Giáo hoĩng cho đến giáo dân. Nếu trong quan hĩ xĩ hĩi phi tôn giáo còn cân đến nhẽng nghiĩn tắc đao đĩc nhĩn ba n là trung

th c, khách quan, ng thi n, đ o đ c, thì trong tôn giáo, nhất là Kitô giáo i cân pha i có thái độ ng x đúng đắn cu a ng i con cái Chúa: yêu th ng, tôn tro ng, phu c vu s th t và duy trì lòng nhân ái.

Nh ng s th t là gì thì không dễ có câu tra i, không pha i vô tình mà t 2000 năm tr c Phi-la-tô đã ho i Chúa Giê-su, “s th t là gì?” (Ga 18,38). Truyền thông t ba n chất mang tính chu quan cu a ng i duyê t và đ a tin, nh ng ng i có trách nhiê m cũng không nên quá coi th ng, câ u tha đề gây hiê u lâm, hoă c pha i xin lỗi đi, cáo lỗi la i, do đ ng nh ng tin t c không chính xác. Thâ m chí vì sai lâm, khi b ph i bày ra, cũng không có m t i xin i ho c s a ch a. Cùng đấu tranh cho hoà bình, chúng ta có thể đ ng trên quan điê m “pha i chuâ n bi cho chiến tranh” nh cu a Lev Tolstoy, hay trên quan điê m cu a Đ c Giáo Hoàng Phao-lô VI, “pha i đấu tranh cho công lý.” Cả hai đều đấu tranh cho hoà bình, chân lý, thì pha i là nh ng đồng minh cu a nhau, ch đ ng vì thế mà xa y ra nh ng bút chì n, đôi co, phi báng, bôi nho cá nhân, kiê u lý luâ n “ad hominem attach/argument” rất ph biê n trong gi i truyền thông “lá ca i” hi n nay. Mô t vài ng du ng th c tế xin đ c nêu ra cu thể nh sau:

- Lấy bài cu a tác gia đ ng n i khác, đem về đ ng la i n i trang báo cu a mình mà không m đầu gi i thiê u, hay ít ra là ghi chú trích dẫn. Hiê n t ng này rất ph biê n, lấy lý do là đề truyền bá cho đ i chúng, nên không cân pha i ghi xuất x . Lý luâ n nh thể pha m sai lâm ch ng i đ c t ng tác gia đã đích thân g i bài cho trang web cu a mình. Ng i viết có khi chỉ viết cho mô t trang/m ng nào đó, nay la i thấy bài mình trên báo khác, làm ho cũng khó tra i khi đ c gia hay ma ng l i đã t vấn đề. H n n a, khi ta s du ng công trình cu a ng i khác, mà không ghi chú là cu a ho , hoă c cu a t báo đã đ ng bài, thì khác nào ta c p công cu a ho cách trắng tr n. Tiếc rằng điều này vẫn còn bi các trang m ng/báo Internet coi th ng. Dù biết rằng báo đ ng la i chă ng có i nhuâ n, nh ng khi đ ng nh thể, đã vô tình lấy tiếng nói hay chính kiến cu a bài báo đ c đ ng làm tiếng nói cu a báo mình. Câu chuyê n báo VietWeekly cho thấy rõ hâ u qua cu a viê c làm sai quấy này. Ngoài viê c “đ o bài” khi lấy bài cu a mô t cán b đ ng la i trên báo cu a mình, không hề ghi chú bối ca nh và nguồn gốc cu a bài viết, ng i ta có thể suy đoán và tin rằng báo VW đã lấy tiếng nói cu a cán b cô ng sa n làm tiếng nói cu a chính mình.

- Khi đ ng bài cu a ng i khác ho c l y đ c t trên Net, dù có xin phép ho c trích dẫn hay không, ng i (báo, trang) net đ ng la i không đ c t ý thay đ i, thêm b t vào bài nguyên g c. Ngay cả khi tác gia b n vẫn có nh ng đi m sai sót trong tác phâ m cu a mình, khi đ ng la i, v i phép ch s t i thiê u, ban biên tâ p có th ghi trong câu m đầu ho c chú thích rằng đây là ý kiến cu a tác gia , chúng tôi xin đính chính thể này thể khác, ch không đ c t ý s a đ i thêm b t gì vào bài gốc. Điều này tránh đ c hiê n t ng “tam sao thất b n”, rất cần thiết cho gi i nghiên c u. Không ai ng x la lòng đến đ ra đ ng thấy mô t em bé xấu xí (theo chu quan), t ý đem về nhà và cho đi m viê n đê s a ch a sắc

để p cho em mà không cần xin phép cha mẹ của em bé đó. Bài viết của một tác giả là đưa con tinh thần của họ, cho dù nó có sứt mẻ, què quặt thì không được c ý đem đi mỹ viê n toà báo khác thêm bứt cắt xén. Đó là nói chuyện tác giả có sai sót, chứ nói đến tác giả mu n họ c cố tình viết như thế, mà ta t ý cắt xén s a ch a khác đi khi đăng l i thì hâu qua còn tác hại và ảnh hưởng trái ngược c ý tác giả.

- Các biên tập viên, webmaster cần kiên m ch ng chuyên môn (trong vấn đề họ c thuậ t), cũng như tính xác th c (trong tin tức, nguồn tin) tr c khi đăng, tránh tình tra ng “giúp nhau qua ng bá bá y”, rồi sau này pha i lên tí ng đình chính, làm hại i đến thông tin h n là giúp cho đô c giả có cái nhìn đúng đắn. (Thí d g n đây như t v tin Nha L V n DMV tiê u bang California s ph t n ng nh ng tài xế khi lái xe s d ng đi n tho i c m tay và s đ c áp d ng vào ngày 1 tháng 7 năm 2007). Th t ra đây là một trò đùa giả m o đ c ti p tay truyền bá bằng email, và không ít m t s báo, ma ng l i vô i vàng đăng tải, không h ki m ch ng làm cho r t nhi u ng i hoang mang. Cuối cùng mới c phóng viên đ n Nha L V n đ minh xác. Đáng bu n và ti c cho vi c làm thiếu ý th c c a ng i ta o tin “xa o,” cũng như s góp phần của các ma ng và c quan truyền thông, làm m t th i gian, ti n b c và công s c c a bi t bao ng i. H n n a, đôi khi vì nôn nóng mu n có tin “giật gân,” có ma ng l i “network” nhiều lần v i và đăng tin mà không kiên m ch ng, vô tình làm đô c giả mất thiê n ca m v i trang web đó, đ a đ n vi c họ sẽ không bao gi đ c họ c tin của ma ng l i đó n a. Điều này đã gây tác đ ng trái nghi ch cho nguyên nhân tôn tại cũng như uy tín của ma ng l i.

- Một ma ng l i chuyên nghi p và có uy tín có nên đăng nh ng bài chi trích cá nhân của đ c kiê m ch ng (họ c m i kiê m ch ng mô t chiê u, lấy tin thiên lê ch), cũng như có nên đăng nh ng bài bút chiến gân nh chi nhằm đ a kích cá nhân mà không giúp đ c gi họ c họ i thêm đ c điều gì ngoài nh ng l i châm bi m, chua cay ph báng, coi th ng họ c đe d a? Tiếc rằng đi u này khá ph biê n, và đáng bu n h n n a là trong lãnh v c nhà Chúa, cha v i con, anh ch em con cùng m t Cha trên tr i...thì nh ng đi u đau lòng này cũng x y ra. Một ma ng l i mang tính chuyên nghiê p “professional” có nên đăng trên ma ng nh ng th trao đ i gi a các cá nhân? Ma ng truyền thông là nhằm thông tin cho đ a i chúng, khi đ a nh ng tin th c a cá nhân lên ma ng, ng i đ c không kho i băn khoăn và đ a nhiều thắc mắc về nguồn gốc, ý muốn, và nô i dung của ba n tin nhằm mu c đích gì? Nếu đã là th ngo , có c n g i cho cá nhân và ng c la i? Tình tra ng này nếu kéo dài, sẽ làm biê gi i gi a nh ng chuyên chung - riêng m nha t, và ngày nào đó, chuyên cá nhân dễ tr thành đề tài cho công đồng bàn luâ n mà ng i ta không thấy mình đã xâm pha m cuô c sống riêng t của m i ng i. Dù cho đó là chủ ý của ng i viết, hay là “s mau mắn không đúng chỗ” của ng i đ a tin, nh ng thói quen đ a tin kiê u trên li u có nên tiếp tu c? Chuyên cá nhân chi nên gi i ha n trong pha m vi cá nhân, n u b n tin liên h đ n vai trò và trách nhi m c a ng i viết cần đ c thông tin thì ph i đ c g i t c quan chính th c c a ng i g i và nh n đ đ c gi t t ng và tr n tr ng đ n nh n. Nh ng chuyên cá nhân (chung-riêng l n l n này) do cách truyền thông trên đã vô tình xuống đ đ ng, thâm nh p vào các h p th , trang báo, đ a vào đi n đàn các n i, l i làm cho m rô ng trên Internet cho nhi u bài báo khác thêm bài bình lu n đ g i là l m bàn...làm v n đ u c thêm cái không khí văn hoá đã vốn phù phiếm la i càng

ta m b mấ giá trị h n. Hay đó là cách thức mà ng i viết muốn truyền đạt những vấn đề không tiện nói thẳng ng, nói trực tiếp đến đối tượng ng? Nếu đã pha i nh thể thì qua thậ t là văn hoá Internet đã không còn là văn hoá, mà tr thành mô t công cụ cho những mục tiêu riêng t nào đó.

Trên đây là mô t vài nhậ n đ nh nh và gi i h n, trực r ng nắm “ma ng thông tin” trên ngôi làng vũ trụ Internet. Trình bày với i c mong những ng i làm truyền thông Internet cũng nh s du ng Internet th nh tho ng nhìn lại i mình, đề còn thấy đ c h ng đi, theo những tiếng gọi chân chính ban đầu. R ng nắm thông tin này không chỉ có mô t loài nắm, bên ca nh những nắm ăn đ c, cân pha i ca nh ti nh những cây nắm đu ng vào là gây t vng. Cái gọi là “văn hoá Internet” cũng thế, không pha i chỉ nhìn thấy đ c toàn đ u hay l ph i, ho c chỉ thấy những thách đố khó khăn, mà ng i đ c gọi làm m c v truyền thông trên ma ng cũng nh ng i s du ng luôn c n pha i quay về cội nguồn của mình, d i s h ng dẫn của L i Chúa và s chỉ dạy của Giáo H i đề đi đúng con đ ng có lẽ ít ng i đi, nh ng rất đáng cho ta b c th , vì có thế ta chỉ đi đ c mô t lần trong đ i.